

ILIE MATEI: „PE TĂRÂMURI LUMEȘTI”

Coriolan Păunescu¹

Ieri noapte, când am aprins veioza, gest aproape ritualic, de la un timp, Ilie Matei, pe care îl cunoscusem, decurând, prin intermediul scriitorului Sterian Vicol, mă privea, cu reproș, dintr-o fotografie încastrată în cuprinsul unei coperte de carte, intitulată: „Pe tărâmuri lumești”, apărută, în acest an, la Editura „Phoebus” din Galați.

Mi-am amintit, aproape brusc, că promisesem, lui Ilie Matei, câteva rânduri, despre cartea lui, „Pe tărâmuri lumești”, evident la revista *Porto-Franco*, condusă de *autorul Edenei*, cel care, de când a depășit șapte decenii de viață, strânge, la sufletul său, tot felul de autori, *tineri și... mai puțin tineri*.

Pe unii, câteodată, îi dă în grija prietenilor, literari desigur, să-i citească, să-i doprosească, și să le arate, cum spune, chiar Sterian Vicol, *drumul și umbletul*, care...li se potrivește. Dar, răsfoind cartea botoșăneanului, *Ilie Matei*, demult aciuat în orașul *Dunării lui Ivanovici*, unde înflorise cândva, siderurgia românească, constat că părintele *tărâmurilor lumești* este chiar un poet veritabil! Mai mult, cartea lui, pe care tocmai o deschisese, în noaptea-mi cu...*insomnii de mătase*, nu era prima, ci a cincea lucrare editorial publicată în viața sa. Și, ca totul să fie și mai surprinzător, constat, într-o notiță de ziar, că plachetele lui *Ilie Matei* beneficiaseră, deja, și de câteva cronici, apărute sub mai multe semnături, între care și ale doamnelor *Virginia Chiriac* și *Cezarina Adamescu*, în reviste de pe malul bătrânului Istru, în trecerea lui, fulgerată, spre Marea cea Mare.

„*Cădeau din ceruri fulgi mari de zăpadă/In inimă mi se cuibăreau mai multe idei/După viață alergam, ca după o pradă/In spinare îmi purtam, ostenit, anii mei*” (Pastilă de amar, p.4) scrie Ilie Matei, sosit în acest *El-Dorado al Dunării*, care, pe vremuri, era „nava amiral a siderurgiei românești”, din Galați, menită să ofere, pe atunci, multe înlesniri, materiale și spirituale, tinerilor ce evadaseră din îmbătrânitele noastre sate românești.

Desigur, poemul are, și nu întâmplător, o încărcătură dramatică, fiindcă, într-o *cocserie*, munca nu-i deloc ușoară, chiar și pentru poetul nostru, care, între timp, dobândise studii, inginerești, ce-l situau printre conducătorii aceluia important loc de muncă. „*Adevărata iarna s-așează prin cetate/Câțiva subiecți care mai zăboveam la o bere/ Căutam iar medicamente compensate-/ Conta totuși cine trăiește și cine mai piere(...)*”, mărturisește poetul, la aceeași pagină,

¹ Conf.univ.dr., Universitatea Danubius din Galați.

cu un fel de obidă, de data aceasta...capitalistă sau, dacă vreți, democratică sau postcomunistă.

În carte, *trăirile* lui Ilie Matei cresc, așa zice *exponențial*, pe măsură ce noua societate, românească, avansează, cum altfel...decât impetuos, în economia capitalistă a lumii: „*Pământu-acesta mă saltă la viață/Cu lacrimile mele l-am udat ades/Tranzitez prin economia de piață/ Bolnav fiind de insomnie și stres*” (Pământul acesta, p.8), mărturisește *Ilie Matei*, punând degetul pe noile răni, apărute pe trupul său, care nu pare, deloc, să exulte de fericire.

Iată, un alt exemplu: „*Trece ziua prin cuptoare de vară/Oasele cruce mi le duc în spinare/Ostenit târâsc o fabuloasă povară/Pașii mei stăruie, stăruie-n alergare*” (Pași în tranziție, p.9). Dar, și mai aproape de autenticul pe care ni-l propune poetul, este o strofă, epigramatică, din același poem: „*Cu multe amintiri în suflet am rămas/ Respirația mea este un jalnic suspin/ Starea asta de tranziție îmi iese pe nas/ Adevărul îl găsesc într-o sticlă cu vin*”, ceea ce nu poate fi *condamnabil*, câtă vreme *tristeția* ne vine, prin resorturile poeziei, de la un *făuritor al noii societăți, românești, care pare să nu fie, deocamdată, pe drumurile ce i-Au fost hărăzite*.

În aceste condiții, nici în iubire poetul nu pare să fie prea fericit: „*In tranzit terestru respir, plutesc și zac/ Sedus mă știu de multe plăceri lumești -/ Privește, iubito, la lemnul acestui copac/Astfel arată omul pe care tu...îl iubești*” (Postscriptum, p.14).

Într-un sonet, intitulat chiar...Sonet (p.20), poetul *Ilie Matei* recurge la metafore cu tâlc, preluate din lumea unor animale, cunoscute pentru perfida lor existență, laolaltă cu oamenii: „*Undeva, acolo, oile pasc molcom/Pe caldarâm sau mai la vale/ Celebrul lup se regăsește în om/La bârsane lupii dau adesea târcoale*”. *Aici*, intenționat, deznodământul este lăsat pe seama cititorului, care va continua, cu discreție, poema - de fapt povestea ei - folosindu-se de propria-i imaginație.

Din cele văzute, până aici, poezia lui *Ilie Matei* ne apare, în special ca o alcătuire, mai mult proteică decât suavă, către cititor luând drumul unei intenționalități, născută dintr-o absolută nevoie de comunicare și atitudine, față de prezentul unei *epoci*, pe care o străbatem, cu toții, într-un mod diferit, și, adesea, dureros resimțită ca atare.

Poetul, în mod categoric, pare surprins (dar cine nu este?) de turnura pe care deja au luat-o lucrurile, în țara lui, postrevoluționară, care, la început, îi părea pe deplin dăătoare de-o binecuvântată speranță.

Și cum este astăzi? „*Străinii sunt astăzi stăpânii casei mele/ Cei patru pereți sunt dărâpânați acum/ Ruginite deja-mi simt picioarele grele/ Și deranjez cumva și praful pe drum*” (Lor, p.46), zice poetul. Desigur, se recunoaște ușor atât imaginile intrinseci, oarecum bănuite, cât și „casa” care, în fapt, întruchipează țara poetului, care, iată, a ajuns o adevărată ruină!

Poezia lui *Ilie Matei*, *de regulă*, oscilează cel puțin între doi parametri existențiali. Și anume, între *meditația autentică*, trăită la tot pasul de autor, și, firește, o anume *revolta*, generată de marile lui dezamăgiri, care sunt și ale noastre, evident atunci când nu suntem, cumva, adevărați ipocriți de serviciu! În subsidiar, descoperim fragilitatea vieții actuale, trăită în teama de pericolele, ce apar, și astăzi, la fiecare pas de sinceritate și, desigur, de potențialul dezastru, repetabil, la răscrucea unor imperii, deghizate, ce par să înstăpânească definitiv universul.

Și, fără îndoială, cartea lui *Ilie Matei* are, în cuprinsul ei, nu doar un mesaj umanitar (și de luciditate), ci și unul de vulnerabilitate, de revoltă și teamă, administrate asupra a tot ce încă ne înconjoară, în afară de Marea cea Mare, care, iată, ne ocrotește, energetic, de atâtea și atâtea milenii, ca unic prieten al daco-românilor, de aici, și de pretutindeni.